Gadchiroli EMP Consolidated Statement

अ.क्र	तालूका	गावाचे नांव	रेतीघाटाचे नांव	नदी / नाल्याचे नाव	रेतीघाट लगतचे नदीकाठावरील गट कंमांक	भूजल सर्वेक्षण व विकास यंत्रणा यांचे सर्वेक्षण अहवालानुसार रेती उत्खनन प्रस्तावित मिटरमध्ये	प्रस्तावित आकारमान लांबी व रुंदी (मी)			एकुण क्षेत्र आराजी (हे.आर)	चालु वर्षी सन 2019-20 करीता उपलब्ध रेतीसाठा (ब्रासमध्ये)	Haulage Road		No of employees	No of tractors	No of Trees	Water Requirement (KLD)					EMP Cost
1	2		3	4	5	7		8		9	10	Length	Width				For Plantation	For Dust Suppression	For Drinking	Domestic	Total	
1	धानोरा	कारवाफा	जांभळी/कारवाफा	कारवाफा नदी	235,237/1	1	100	x	20	0.20	353	1,270	3	5	1	127	0.6	4.1	0.0	0.1	4.8	1,54,820/-
2	मुलचेरा	विश्वनाथनगर	विश्वनाथनगर	दिना नदी	74/13,74/24,74/22	1	60	x	30	0.18	509	609	3	5	1	61	0.3	1.8	0.0	0.1	2.2	1,51,860/-
3	गडचिरोली	राखी	राखी	पोटफोडी नदी	105	1	50	x	30	0.15	265	594	3	10	2	59	0.3	1.5	0.0	0.2	2.0	1,63,940
4	धानोरा	बांधोना	बांधोना	टिपागडी नदी	91, 105, 108	1	200	x	20	0.40	707	896	3	10	2	90	0.4	2.2	0.0	0.2	2.9	1,69,600 /-
5	धानोरा	खरगी	खरगी	बांडीयानदी	26,27,11	1	100	x	20	0.20	707	763	3	10	2	76	0.4	2.3	0.0	0.2	2.9	1,67,760/-
6	अहेरी	चिचगुंडी	चिचगुंडी	प्राणहिता नदी	124, 126	1	100	x	40	0.40	707	989	3	10	2	99	0.5	2.5	0.0	0.2	3.2	1,75,340/-
7	अहेरी	मोदूमतूरा	मोदूमतूरा	प्राणहिता नदी	88,89	1	100	x	40	0.40	707	418	3	10	2	42	0.2	1.0	0.0	0.2	1.4	1,56,520/-
8	देसाईगंज	अरततोडी	अरततोडी	गाढवी नदी	1,186	1	200	x	20	0.40	707	864	3	10	2	86	0.4	2.6	0.0	0.2	3.2	1,69,660/-
9	देसाईगंज	कोकडी	कोकडी-1 घाट	गाढवी नदी	6,13,614	1	100	x	40	0.40	707	227	3	10	2	23	0.1	0.6	0.0	0.2	0.9	1,51,380/-
10	देसाईगंज	शंकरपूर	शंकरपूर घाट क्र.1	गाढवी नदी	52,53	1	80	x	50	0.40	707	117	3	10	2	12	0.1	0.3	0.0	0.2	0.5	1,46,720/-
11	देसाईगंज	चोप	चोप रेतीघाट-2	गाढवी नदी	2,69,270	1	135	x	30	0.41	716	524	3	10	2	52	0.3	1.3	0.0	0.2	1.8	1,59,120/-
12	अहेरी	महागांव	महागांव	प्राणहिता नदी	6, 449	1	100	x	40	0.40	848	814	3	10	2	81	0.4	2.4	0.0	0.2	3.0	1,79,360/-
13	देसाईगंज	शंकरपूर	शंकरपूर घाट क्र.2	गाढवी नदी	98/1,105	1	150	x	35	0.53	928	754	3	10	2	75	0.4	1.9	0.0	0.2	2.5	1,81,000/-
14	गडचिरोली	पोटेगांव	पोटेगांव	पोवार नदी	25, 26	1	100	x	30	0.30	1,060	283	3	10	2	28	0.1	0.7	0.0	0.2	1.0	1,85,740/-
15	धानोरा	दुधमाळा	दुधमाळा	कठाणी नदी	131, 133	1	100	x	30	0.30	1,060	1,554	3	10	2	155	0.8	3.9	0.0	0.2	4.9	1,95,100/-
16	देसाईगंज	उसेगांव	उसेगांव घाट	गाढवी नदी	37,37 F	1	150	x	40	0.60	1,060	176	3	10	2	18	0.1	0.4	0.0	0.2	0.7	1,68,280/-
17	गडचिरोली	बाम्हणी	बाम्हणी	कठाणी नदी	147/1, 159, 160	1	70	x	100	0.70	1,237	2,042	3	10	2	204	1.0	5.1	0.0	0.2	6.3	2,03,240
18	गडचिरोली	चांदाळा	चांदाळा	पोटफोडी नदी	99, 100	1	100	x	40	0.40	1,413	379	3	10	2	38	0.2	0.9	0.0	0.2	1.3	1,83,280/-
19	गडचिरोली	विहिरगांवचक	विहारगांव चक	पोटफोडी नदी	50, 51, 94	1	100	x	40	0.40	1,413	1,238	3	10	2	124	0.6	3.1	0.0	0.2	3.9	1,93,940/-
20	गडचिरोली	रानमूल	रानमूल	पोटफोडी नदी	48,58,49	1	100	x	40	0.40	1,413	966	3	10	2	97	0.5	2.9	0.0	0.2	3.6	1,89,220/-
21	कुरखेडा	मौशी	मौशीघाट	सतीनदी	168, 164, 166, 167	1	100	x	50	0.50	1,767	620	3	20	4	62	0.3	1.6	0.1	0.3	2.2	2,41,920/-
22	कुरखेडा	सायटोला	सायटोला घाट	सतीनदी	2	1	100	x	50	0.50	1,767	1,293	3	20	4	129	0.6	3.9	0.1	0.3	4.9	2,49,140/-

Gadchiroli EMP Consolidated Statement

23	सिरोंचा	मेडाराममाल	मेडाराममाल	मेडारामनाला	266	1	200	x	50	1.00	1,767	1,566	3	20	4	157	0.8	3.9	0.1	0.3	5.1	2,53,820/-
24	गडचिरोली	आंबेशिवणी	आंबेशिवणी-राममंदीरघाट	कठाणी नदी	320	1	200	x	60	1.20	2,120	917	3	20	4	92	0.5	2.3	0.1	0.3	3.1	2,56,720/-
25	कुरखेडा	आंधळी	आंधळीघाट	सतीनदी	96,97,76	1	150	x	50	0.75	2,650	309	3	20	4	31	0.2	0.8	0.1	0.3	1.3	2,51,860 /-
26	गडचिरोली	लांझेडा	लांझेडा	कठाणी नदी	346, 347	1	125	x	80	1.00	2,827	790	3	20	4	79	0.4	2.4	0.1	0.3	3.1	2,58,940/-
27	धानोरा	चिचोली	चिचोली	कठाणी नदी	121, 150, 151, 152, 154	1	100	x	80	0.80	2,827	600	3	20	4	60	0.3	1.5	0.1	0.3	2.2	2,54,000/-
28	आरमोरी	परसवाडी	परसवाडी	खोब्रागडी नदी	30	1	160	x	50	0.80	2,827	1,606	3	20	4	161	0.8	4.0	0.1	0.3	5.2	2,68,260/-
29	गडचिरोली	अडपल्ली	अडपल्ली-1	कठाणी नदी	41, 42	1	250	x	70	1.75	3,092	743	3	20	4	74	0.4	2.2	0.1	0.3	3.0	2,59,840/-
30	गडचिरोली	दिभनाचक	दिभनाचक	कठानी नदी	83	1	200	x	50	1.00	3,534	437	3	30	6	44	0.2	1.1	0.1	0.5	1.9	2,98,840/-
31	कुरखेडा	कुरखेडा	कुरखेडाघाट	सतीनदी	6	1	200	x	50	1.00	3,534	1,155	3	30	6	116	0.6	3.5	0.1	0.5	4.6	3,21,460 /-
32	कुरखेडा	कुंभीटोला	कुंभीटोलाघाट	सतीनदी	76, 77, 78	1	200	x	50	1.00	3,534	601	3	30	6	60	0.3	1.5	0.1	0.5	2.4	3,18,000 /-
33	कुरखेडा	नान्ही	नान्हीघाट	सतीनदी	1,22,123	1	200	x	50	1.00	3,534	1,171	3	30	6	117	0.6	2.9	0.1	0.5	4.1	3,21,520 /-
34	कुरखेडा	चिचटोला	चिचटोलाघाट	सतीनदी	1,50,151	1	200	x	50	1.00	3,534	1,314	3	30	6	131	0.7	3.9	0.1	0.5	5.2	3,24,360/-
35	गडचिरोली	अडपली	अडपली-2	कठाणी नदी	36	1	200	x	70	1.40	3,710	668	3	30	6	67	0.3	1.7	0.1	0.5	2.6	3,22,520/-
36	मुलचेरा	येल्ला	येल्ला	प्राणहिता नदी	225	2	100	x	80	0.80	4,240	682	3	30	6	68	0.3	2.1	0.1	0.5	3.0	3,22,580/-
37	कुरखेडा	घाटी	घाटीघाट	सतीनदी	139, 140	1	200	x	60	1.20	4,240	452	2	30	6	45	0.2	0.9	0.1	0.5	1.7	3,16,900/-
38	गडचिरोली	बोदलीमाल	बोदलीमाल	कठाणी नदी	135/46	1	300	x	60	1.80	5,088	183	3	30	6	18	0.1	0.5	0.1	0.5	1.1	3,17,080/-
39	गडचिरोली	मेंढा	राइसमिलघाट/मेंढा घाट	कठाणी नदी	71,72	1	300	x	50	1.50	5,300	1,151	2	30	6	115	0.6	2.3	0.1	0.5	3.4	3,24,300/-
40	आरमोरी	रामपूरचक	रामपूरचक	गाढवी नदी	178/1,179	1	300	x	50	1.50	5,300	838	3	30	6	84	0.4	2.1	0.1	0.5	3.1	3,23,540/-
41	गडचिरोली	आंबेशिवणी	आंबेशिवणी-गायघाट	कठाणी नदी	416	1	200	x	100	2.00	7,067	770	3	40	8	77	0.4	1.9	0.2	0.6	3.1	3,35,020/-
42	आरमोरी	वनखी	वनखी	खोब्रागडी नदी	113	1	200	x	100	2.00	7,067	1,224	3	40	8	122	0.6	3.1	0.2	0.6	4.4	3,38,820/-
43	चामोर्शी	आमगांव म	आमगांव म	पोहार नदी	244, 245, 246	1	150	x	150	2.25	7,951	740	3	40	8	74	0.4	2.2	0.2	0.6	3.4	3,27,640/-
44	मुलचेरा	मच्छिगटा	मच्छिगटा	प्राणहिता नदी	39,40	2	200	x	80	1.60	8,481	446	3	40	8	45	0.2	1.1	0.2	0.6	2.1	3,34,100/-
45	गडचिरोली	खुर्सा	खुर्सा- घाट	कठाणी नदी	60,363,59,58	1	500	x	100	5.00	8,834	1,300	3	40	8	130	0.7	3.3	0.2	0.6	4.7	3,46,300/-
46	गडचिरोली	शिवणी	शिवणी	पोटफोडी नदी	325,318,316,315,313, 312अ, व ब	1	1,000	x	30	3.00	10,601	1,537	3	40	8	154	0.8	3.8	0.2	0.6	5.4	3,93,240/-
47	सिरोंचा	आरडा	आरडा	गोदावरी नदी	332, 335, 336, 434	1	225	x	220	4.95	17,491	1,096	3	50	10	110	0.5	3.3	0.2	0.8	4.8	3,99,100 /-
48	सिरोंचा	मुतापूरमाल	मुतापूरमाल	गोदावरी नदी	115, 116, 117, 118, 119, 123, 263	1	225	x	220	4.95	17,491	1,471	3	50	10	147	0.7	4.4	0.2	0.8	6.1	4,06,320/-

Gadchiroli EMP Consolidated Statement

49	सिरोंचा	मुकडीगटारै	मुकडीगटारै	गोदावरी नदी	90,91,96	2	225	x	220	4.95	26,237	2,832	3	60	12	283	1.4	7.1	0.2	0.9	9.6	4,50,980/-
50	सिरोंचा	नगरम	नगरम-1	गोदावरी नदी	62,24,82,483	2	225	x	220	4.95	26,237	1,388	3	60	12	139	0.7	3.5	0.2	0.9	5.3	4,26,340/-
51	सिरोंचा	मद्दीकुंटा	मद्दीकुंटा	गोदावरी नदी	442, 443, 440, 441	2	225	x	220	4.95	26,237	739	3	60	12	74	0.4	2.2	0.2	0.9	3.7	4,13,000/-
52	सिरोंचा	नगरम	नगरम 2	गोदावरी नदी	5,16,517	2	225	x	220	4.95	26,237	1,818	3	60	12	182	0.9	5.5	0.2	0.9	7.5	4,33,120/-
53	सिरोंचा	रेंगुठामाल	रेंगुठामाल	प्राणहिता नदी	132	2	225	x	220	4.95	26,237	1,818	3	60	12	182	0.9	5.5	0.2	0.9	7.5	4,33,120/-
54	सिरोंचा	अंकिसामाल	अंकिसामाल	गोदावरी नदी	258, 267, 268	2	225	x	220	4.95	26,237	2,138	3	60	12	214	1.1	5.3	0.2	0.9	7.6	4,35,344 /-
55	सिरोंचा	चिंतरवेला	चिंतरवेला	गोदावरी नदी	549,605,606,609, 610	2	225	x	220	4.95	26,237	2,445	3	60	12	245	1.2	7.3	0.2	0.9	9.7	4,43,500 /-

जिल्हयाच्या पर्यावरण व्यवस्थापन योजनेचा कार्यकारी सारांश

1.0 प्रस्तावित वाळू घाटांचे वैशिष्ट्ये

वाळू खाणकाम मजुरान करवी ओपनकास्ट पद्धतीने फावडे, घमेली यांच्या सहाय्याने केले जाईल. खनन करण्यात आलेली वाळू मजुरांद्वारे ट्रॅक्टरट्रॉली मध्ये चढवण्यात येईल आणि घाट ते डेपोपर्यंत खनिजांची वाहतूक ट्रॅक्टरट्रॉलीच्या व्यवस्थेद्वारे प्रस्तावित आहे. खनिज कोरडे, खनन करण्या साठी योग्य असल्याने ड्रिलिंग व स्फोटांची आवश्यकता नाही आणि म्हणूनच हे प्रस्तावित नाही. वाळूचे उत्खननंतर, वाळू थेट वाहनांमध्ये चढवण्यात येईल.

वाळू उत्खनन मजुरांद्वारे करण्याचा प्रस्ताव आहे. यात पुढील चरणांचा समावेश आहे

i. नदी काठी वाळू खनन कामांमध्ये मातीचे उत्खनन सामील नसते.

ii. फावडे व घमेले वापरुन वाळू उत्खनन केले जाईल.

iii. ड्रिलिंग आणि ब्लास्टिंग आवश्यक नाही.

iv. लिलाव पत्र किंवा पर्यावरण मंजुरी मध्ये दिलेल्या कालावधीतच खाणकाम केले जाईल.

v. नदीच्या पात्रातून वाळूची वाहतूक ट्रॅक्टर-ट्रॉलीद्वारे केली जाईल.

vi. खाणकाम करताना कोणतीही यंत्रणा वापरली जाणार नाही

vii. प्रस्तावित वाळू घाटाची जागा पूर्णपणे कोरडी असल्याने आणि त्याला जोडणारे रस्तेही कोरडे व सुलभ असल्याने नदीच्या पात्रामधुन पाण्याचा उपसा करण्याचे प्रस्तावित नाही.

viii. नदीच्या मध्यभागी / तळाशी वाळूचा साठा होतो. लीजच्या संपूर्ण कालावधीत तालुका समितीच्या संयुक्त सर्वेक्षणानुसार सुचविलेल्या जास्तीत जास्त खनन योग्य खोलीपर्यंत वरच्या पृष्ठभागापासून काम केले जाईल.

ix. उत्खनन केलेल्या वाळूची संपूर्ण मात्रा वाहतूक केली जाईल आणि पायाभूत सुविधांच्या विकासासाठी वापरली जाईल. खाणकामातून कोणत्याही घनकचऱ्याची उत्सर्जन होणार नाहीत, केवळ कामगारांकडून खाल्ल्या जाणाऱ्या पदार्थांच्या प्लास्टिकच्या रॅपर्सच्या वापरामुळे घनकचरा फारच कमी प्रमाणात होईल परंतु तो स्वतंत्रपणे गोळा केला जाईल आणि जवळील कचरा संकलन केंद्रा मध्ये नेला जाईल.

x मंजूर खाणकाम योजनेनुसार खाणकाम केले जाईल.

xi. प्रस्तावित प्रकल्प कार्यात स्थानिक लोकांना नोकरी देण्याचा प्रस्ताव आहे. या प्रस्तावित वाळू घाटातून थेट रोजगाराचा उल्लेख यासह जोडलेल्या यादीमध्ये देण्यात आला आहे.

2.0 आसपासच्या वातावरणावर परिणाम आणि शमन उपाययोजना

2.1 सामान्य:

खाणकाम प्रकल्पांचा पर्यावरणाच्या विविध घटकांवर परिणाम होऊ शकतो उदा. हवा, पाणी, आवाज, जमीन, जैविक पर्यावरण आणि सामाजिक-अर्थशास्त्र. वाळू घाट प्रकल्पां मुळे होणारे परिणाम आणि त्यांचे शमन उपाय खालीलप्रमाणे आहेत.

2.2 भू पर्यावरण:

नियोजित खाण प्रक्रिये पेक्षा वेगळे खान काम केल्यास नदी काठाची झीज / धूप होऊ शकते आणि त्याद्वारे नदीचे प्रवाह मार्ग बदलू शकतो, ज्यामुळे मालमत्तेचे नुकसान होते आणि आजूबाजूच्या परिसराचा ऱ्हास होतो.

शमन उपाय:

- खाण योजनेनुसार वाळू घाट क्षेत्रात वाळू उपसा होईल.
- खाणकाम फक्त नदीच्या घाटा पुरतेच मर्यादित राहील आणि बाहयभागातील कोणत्याही स्थलाकृति किंवा आजूबाजूच्या प्रवाहावर परिणाम होणार नाही.
- वाळू उत्खननाच्या प्रस्तावासाठी कोणताही पाण्याचा प्रवाह वळविला जाणार नाही.
- महाराष्ट्र गौण खनिज उत्खनन (विकास व नियमन) नियम 2013 मधील सर्व तरतुदींचे सावधपणे पालन केले जाईल.

MoEF आणि CC ने जारी केलेल्या शाश्वत वाळू उत्खनन मार्गदर्शक सूचनांमध्ये नमूद केलेल्या विविध बाबींचे पालन करणे आवश्यक राहील .

2.3 जल पर्यावरण

वैज्ञानिक पद्धतीने वाळू उत्खनन न केल्यामुळे नैसर्गिक नाले, पाण्याचा प्रवाह आणि भूगर्भातील जल प्रवाह यांच्या वरती विपरीत परिणाम होऊ शकतो. प्रकल्प क्षेत्रात वाळूचे जास्त उत्खनन झाल्यास भूगर्भातील पाण्याची पातळी कमी झाल्याने उन्हाळ्याच्या हंगामात दुष्काळ पडतो आणि शेती, पिण्याच्या पाण्याचा प्रश्न इत्यादी सर्व बाबतीत सार्वजनिक

जीवनावर परिणाम होतो. मासे, कोळंबी आणि इतर जलचर जीवनावर प्रतिकूल परिणाम होऊ शकतो.

शमन उपाय:

- प्रकल्पांमध्ये कोणताही जल प्रवाह वळविणे किंवा तोडणे प्रस्तावित नाही.
- नदीतून पाणी उपसा करण्यासाठी किंवा भूगर्भातील पाण्याचे वापर करण्याबाबत कोणत्याही प्रस्तावाची मागणी करण्यात आलेली नाही.
- उन्हाळ्याच्या दिवसान मध्ये , प्रस्तावित वाळू उत्खनना मुळे नदीच्या पाण्याचा प्रवाह उघड होणार नाही आणि म्हणूनच, या प्रकल्पामुळे पृष्ठभाग वरील जलस्त्रोत आणि भूजल प्रणालीवर कोणताही विपरीत परिणाम होणार नाही.
- प्रकल्प प्रस्तावकाने वाळू काढण्याच्या कालावधीत प्रस्तावित खाणकामांच्या योग्य आणि वैज्ञानिक पद्धतीसाठी सर्व मार्गदर्शक तत्त्वे आणि नियम पाळले जातील याची दक्षता घ्यावी.
- वाळू उत्खनन केवळ कोरड्या नदीपात्राच्या भागातच केले जाईल.

संयुक्त सर्वेक्षण अहवालाच्या अनुषंगाने वाळूचे उत्खनन योग्य पद्धतीने करता येईल. भूजल पातळीला कोणताही धक्का लावला जाणार नाही.

2.4 वायू पर्यावरण :

नदी पात्रात खाण कामांमध्ये, वाहन हे कण आणि वायू प्रदूषक घटकांचे स्रोत आहे, तर वाळूचे धूळ कण विशेषत: वाळू tractar मध्ये भरताना आणि वाहतुकीदरम्यान कण प्रदूषक म्हणून काम करतात. सर्वसाधारणपणे SPM (Suspended Particulate Matters PM_{10}) आणि मर्यादित प्रमाणात सल्फर डायऑक्साइड (SO2) आणि नायट्रस ऑक्साईड्स (NOx) जीवाश्म इंधन-आधारित वाहनांमुळे उत्सर्जित होतील व फक्त मर्यादित क्षेत्र मध्येच दिलेल्या मर्यादेमध्ये असू शकतील कारण वाळू उत्खनन लहान प्रमाणात आहे. खनन कार्यामुळे उत्पन्न झालेली धूळ श्वासा द्वारे शरीरात गेल्यास आरोग्यास हानिकारक आहे. खनन आणि वाहतुकीदरम्यान निर्मित होणारया धूळ निर्मितीसाठी काही प्रमाणात शमन उपाय आवश्यक आहे.

शमन उपाय:

- खनन क्षेत्र व नदीकाठच्या रस्त्यावर पाणी शिंपडण्यासारखे योग्य उपाय अवलंबिले जातील आणि धूळ उत्सर्जनावर नियंत्रण ठेवले जाईल.
- ट्रॅक्टर ट्रॉलीचे अत्यधिक लोडिंग आणि परिणामी रस्त्यांवर होणारे गळती टाळली जाईल.
- भारित ट्रॉलीवर ताडपत्री झाकण्यासारखे उपाय वाळूची नासाडी व सांडण्या पासून रोखू शकतील.
- हे सुनिश्चित केले जाईल की सर्व वाहतूक वाहने वैध प्रदूषण नियंत्रण प्रमाणपत्र घेतील.
- जवळपासच्या गावांमध्ये धूळीचा प्रसार कमी करण्यासाठी कच्च्या रस्त्याच्या कडेला झाडे लावण्यात येतील.
- सभोवतालच्या हवेच्या गुणवत्तेचे परीक्षण करण्यासाठी नियतकालिक देखरेखीचा प्रस्ताव ठेवला जाईल.

2.5 ध्वनी पर्यावरण

वाळू उत्खनन मॅन्युअल पद्धतीने केले जाईल, त्यामुळे खाणकाम करताना आवाज निघणार नाही, तथापि घाटात वाहतुकीसाठी वापरल्या जाणा ट्रॅक्टरच्या हालचालीतून आवाज निर्माण होईल.

शमन उपाय:

- प्रकल्प ठिकाणी मॅन्युअल उत्खननास परवानगी आहे, नदीपात्रात कोणतीही यंत्रणा तैनात केली जाणार नाही.
- वाहतुकीमुळे उद्भवणारा आवाज परवानगीच्या क्षेत्र मध्येच मर्यादेमध्ये नियंत्रित केला जाईल.
- मर्यादित कामकाजाचे तास. सकाळी 6 ते सायंकाळी 6 या वेळेत वाळू उत्खनन कामे होतील.

2.6 जैविक पर्यावरण

अनियंत्रित व अवैज्ञानिक वाळू उत्खननामुळे जलीय आणि किनारपट्टीच्या जिवांचा नाश होतो.

➢ **स्थलीय पर्यावरणशास्त्र**

वनस्पति: हे क्षेत्र पूर्णपणे नापीक आहे आणि नदीपात्रात कोणत्याही महत्त्वपूर्ण वनस्पति नाहीत. लीज क्षेत्र पूर्णपणे वाळूने व्यापलेले आहे आणि कोणत्याही झाडाची प्रजाती नाहीत, केवळ काही गवत थोड्या फार प्रमाणात आढळते. तर, खाणीच्या कामकाजामुळे कुठल्याही झाडाला तोडण्याची शक्यता/परवानगी नाही.

जीवशास्त्र: वाळू घाट क्षेत्रात वनक्षेत्र नसल्यामुळे या भागात कोणतेही वन्यजीव दिसून येत नाही. अशा प्रकारे लीज क्षेत्रातील जैविक वातावरणावर नदीच्या खाण उत्खनन प्रकल्पाचा कोणताही विशेष परिणाम होणार नाही.

➢ **पाण्यातील पर्यावरण**

खाणकाम फक्त पाण्याच्या पातळी वरती मर्यादित राहिल आणि भूजल प्रवाहाला धक्का लागणार नाही यामुळे विद्यमान जलचर (घाटा पासून दूर) प्रहावाच्या दिशेने असलेल्या भाग मध्ये सुद्धा कोणताही प्रतिकूल परिणाम होणार नाही.

शमन उपाय:

- पावसाळ्याच्या हंगामात म्हणजेच 10 जून ते 30 सप्टेंबर या कालावधीत कोणत्याही खाणकाम केले जाणार नाही, जेणेकरून मुख्यत: पैदास हंगामातील जलीय जीवनावरील परिणाम कमीत कमी होईल.
- जलचर व माशांच्या हालचालींवर वर विपरीत परिणाम होऊ नये म्हणून नदीपात्राच्या कोरड्या भागावर खाणकाम केले जाईल.

2.7 वृक्षारोपण

संपूर्ण खाण क्षेत्र नदीच्या पात्रात येते आणि पावसाळ्यात पूर आल्यामुळे खनन पट्टा पाण्याखाली असतो; म्हणून या भागात कोणत्याही प्रकारचे वृक्षारोपण करणे शक्य नाही. ग्रामपंचायतीच्या सूचनेनुसार मुख्यतः वाहतूक रस्ते व नदीकाठ किंवा खाणकाम क्षेत्राला

जोडणाऱ्या रस्त्याच्या बाजूने वृक्षारोपण केले जाईल. विविध प्रकारच्या प्रजातींसह किती झाडे लावली जातील हे संलग्न यादीमध्ये नमूद केले आहे. आंबा, कडुनिंब, नीलगिरी, पीपल, गुलमोहर आणि इतर स्थानिक प्रजाती योग्य संयोगाने निवडली जातील जेणेकरून ते लवकर वाढू शकतील आणि पानांचे चांगले आवरण असेल.

2.8 व्यावसायिक आरोग्य

1. कामगारांसाठी आरोग्य तपासणीचा कार्यक्रम वेळोवेळी हाती घेतला जाईल.
2. प्रस्तावित खाण क्षेत्रा मध्ये प्रथमोपचार सुविधा उपलब्ध करून देण्यात येतील.

3.0 इतर सुरक्षिततेचे अभ्यास

1. सक्रिय वाळू घाटावर अनधिकृत प्रवेश टाळण्यासाठी वाहतूक रस्त्याला कुंपण घालणे प्रस्तावित आहे.
2. वाळू उत्खननासंदर्भात सर्व माहिती दाखविणाऱ्या बोर्डांची तरतूद, प्रमाण, खाणकामांचा कालावधी व प्रकल्प प्रस्तावाचा तपशील यांचा समावेश असेल.
3. प्रमुख ठिकाणी सूचना दर्शक तसेच चेतावणी दर्शक बोर्ड लावले जातील.
4. वाळू घाटाकडे जाणाऱ्या रस्त्याची दुरुस्ती व देखभाल वेळोवेळी केली जाईल.
5. पुरेशी सुरक्षा व्यवस्था तैनात असेल.
6. कामगारां साठी सुरक्षा उपकरणांची तरतूद करण्यात येईल.
7. कचरा किंवा इतर कोणतीही सामग्री जाळण्यासाठी कोणत्याही इंधनाचा वापर करण्यास मनाई असेल..
8. घरगुती घनकचरा गोळा व विल्हेवाट लावण्यासाठी पुरेशी तरतूद केली जाईल.
9. वाळूघाट येथे कामात असलेल्या कामगारांना सुरक्षा व आरोग्याबाबत जागरूक केले जाईल.

4.0 वैधानिक आवश्यकता

प्रभावी संसाधन व्यवस्थापन एकल पद्धतीने केले जाऊ शकत नाही. खनन विभाग समन्वय व एकीकरण होण्याच्या दृष्टीकोनातून प्रयत्न करेल, जेणेकरून समन्वयित नियामक यंत्रणा होऊ राबविली जाऊ शकेल.

नियामक प्रणालीमध्ये वैधानिक आणि बिगर वैधानिक घटक असतात. अपेक्षित आणि खाणकामाच्या विभाग-विशिष्ट रणनीतीमध्ये, विभाग एकात्मिक पर्यावरणीय व्यवस्थापन प्रणालीमध्ये भाग घेतो जे अधिनियम आणि नियमांनुसार प्रशासित केले जाते. पर्यावरणाचे संवर्धन आणि संरक्षणाशी निगडित आणि खाण प्राधिकरणाच्या धारकास ज्या संबंधित गोष्टी आहेत त्यासंबंधित इतर कायद्यांमध्ये पुढील गोष्टींचा देखील अंतर्भाव असू शकतो:

- महाराष्ट्र राज्य वाळू धोरण 2019
- Sustainable sand mining and management Guidelines, MoEF आणि CC, 2016.
- महाराष्ट्र गौण खनिज उतारा विकास आणि नियमन) नियम, 2013
- पर्यावरण (संरक्षण) कायदा, 1986
- Enforcement and Monitoring Guidelines for Sand mining, MoEF & CC, 2020
- मा. एन.जी.टी. चे निर्णय आणि माननीय भारतीय सर्वोच्च न्यायालयाचे निर्णय.